

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему

НАТЮРМОРТ «ЧАЮВАННЯ».

*Текст містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело*

Виконала: Юхновець Анастасія Костянтинівна,
студентка 4 курсу, групи 40 ом
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Керівник: Труш В.М., старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва
Українського державного
університету імені Михайла
Драгоманова

Рецензент: Карпенко В.А., старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва
Українського державного
університету імені Михайла
Драгоманова

Київ 2025

Форма № Н-9.01

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Педагогічний факультет**Кафедра образотворчого мистецтва****Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр****Напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво****Спеціальність 023 Образотворче мистецтва, декоративне мистецтво, реставрація****ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри

професор Шевнюк О.Л.

“ 25 ” вересня 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ СТУДЕНТУ**

Юхновець Анастасій Костянтинович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) натюрморт „Гасовання“керівник роботи (проекту) старший викладач Трощ В.М.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом від “ 25 ” вересня 2024 року № 3

2. Строк подання студентом роботи (проекту) **15 травня 2025 року**3. Вихідні дані до роботи (проекту) створити авторську композицію
на тему натюрморт „Гасовання“4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) визначити провідні етапи розвитку жанру натюрморт
в історії образотворчого мистецтва, та створити художній
образ гасовання в жанрі натюрморту

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Полотно 100x70, олійні фарби

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Груш В.М. старший викладач		
	кафедри економічного менеджменту УДУ		

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми дипломного проекту	вересень 2024	вик
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до дипломного проекту	жовтень-листопад 2024	вик
3.	Затвердження ескізів дипломного проекту	грудень 2024	вик
4.	Творча робота над дипломним проектом	січень-квітень 2025	вик
5.	Підготовка презентації дипломного проекту	травень 2025	вик
6.	Попередній захист проекту	травень 2025	вик

7. Дата видачі завдання 25 вересня 2024 р.

Студент

(підпис)

Юхновець А.К.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту)

(підпис)

Груш В.М. ст. викладач

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 297 мм), 2 сторінки

Форма № Н-9.03

**УРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ**

Направляється студент Юховець А.К.
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи (проекту)

за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**

спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

на тему: Натюрморт "Забування"
(назва теми)

Дипломний проект і рецензія додаються.

Декан Факультету проф.Олефіренко Т.О.
(підпис)

Довідка про успішність

Юховець А.К.
(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на педагогічному факультеті з 20 21 року до 20 25
року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки,
спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно 25,7%, добре 62,9%, задовільно 11,4%;
шкалою ECTS: A 25,7%; B 39,3%; C 28,6%; D 8,6%; E 2,9%.

Секретар факультету

 Олефіренко Т.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи (проекту)

Студент (ка)

Юхновець Анастасія Леонідівна
 виконала дипломну роботу
 на тему "Заголовок" на основі
 отриманих знань в процесі
 навчання з рисунку, живопису,
 композиції і графіки.
 Робота на тему "Заголовок"
 виконана на професійному
 рівні і заслуговує на ступінь
 бакалавра.

Керівник роботи (проекту)

 (підпис)

"11" червня 2025 року

Висновок кафедри про дипломну роботу (проект)

Дипломний проект розглянуто.

Студент

Юхновець А.К.

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва

професор О.Л.Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки бакалаврської роботи

Комісією з академічної етики педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова здійснено перевірку бакалаврської роботи на тему: **Натюрморт «Чаювання»**

студентки (та) 4 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація щодо дотримання норм академічної етики
ЮХНОВЕЦЬ Анастасії Костянтинівни.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано з метою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості з використанням антиплагіатної програми Turnitin (3%) та StrikePlagiarism (0,62/1,59%), а також аналізу звіту подібності з метою виявлення візуальних збігів з використанням платформ Google і Pinterest, комісія дійшла до наступного висновку (вибрати один з варіантів):

1) Комісією **не виявлено академічного плагіату. Виявлені текстові збіги є загальноновживаними фразами та повторювальними елементами оформлення наукового тексту. Візуальні збіги відсутні. Дана бакалаврська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.**

2) Комісією частково виявлений академічний плагіат. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана магістерська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

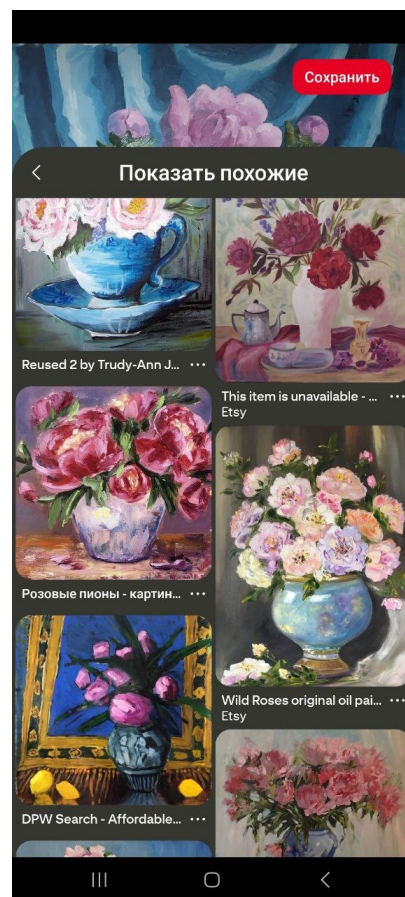
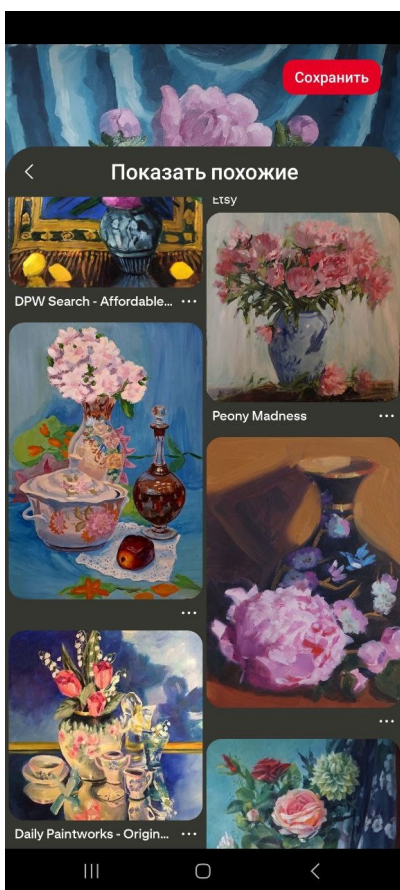
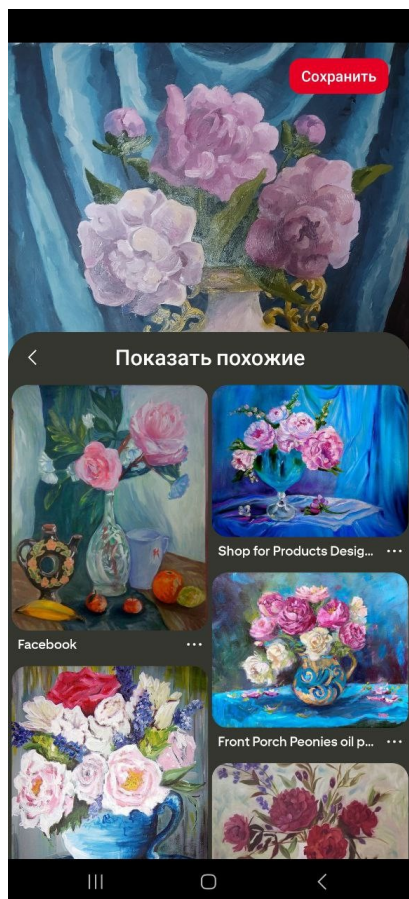
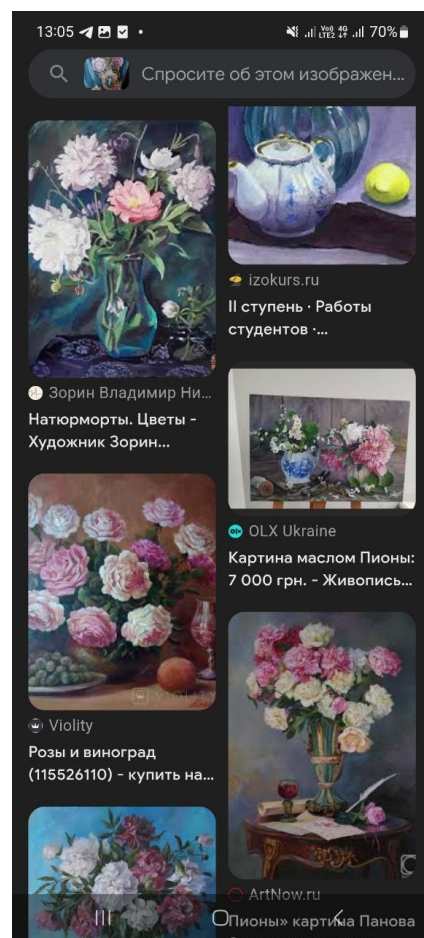
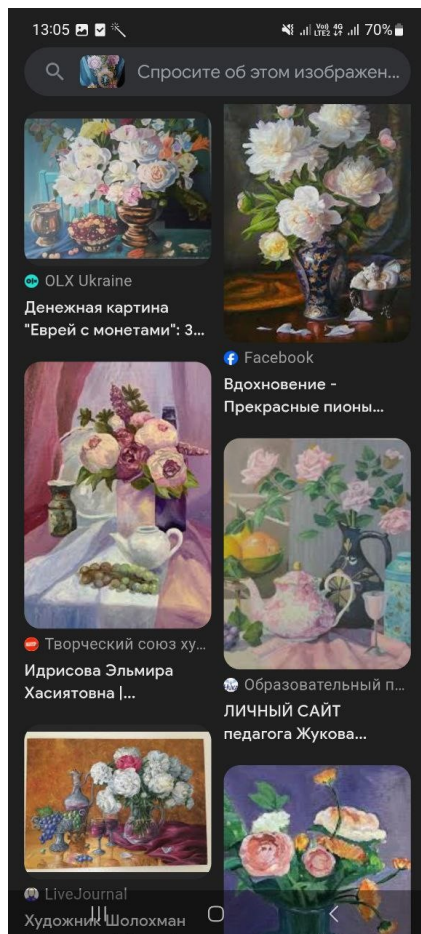
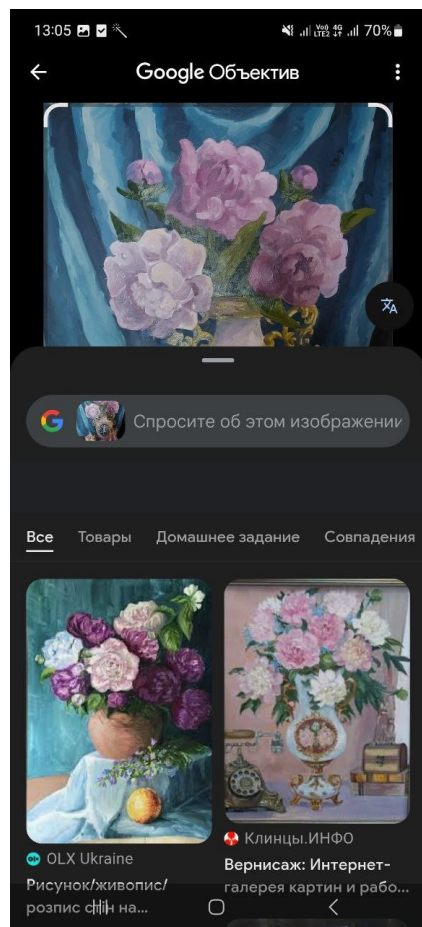
Секретар комісії

Матвієнко О.В.
(прізвище, ініціали)

Шулигіна Р.А.
(прізвище, ініціали)

Дата 2 червня 2025 р.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
Юхновець Анастасії Костянтинівни
 (Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
 ОКР _____ бакалавр _____

Тема дипломної роботи **Натюрморт «Чаювання»**

Матеріали _____
 полотно, олія _____

1.Актуальність теми

Питання оволодіння студенткою майстерністю живопису натюрморту, передачею краси простих побутових речей, як невід'ємної складової людського буття є досить актуальним в сучасних реаліях.

2.Позитивні якості роботи

Великий об'єм підготовчої роботи реалізувався в цікавий підхід до створення цілісної композиції натюрморту «Чаювання». Композиція роботи продумана, складна і багатопланова. Кольорова гама відповідає задуму і є гармонійним колористичним вирішенням тонкого стану людського буття. Автор продемонструвала професійне оволодіння технікою олійного живопису, вміле втілення знань з композиції, колористики, передачі складного композиційного простору на полотні. Було досліджено вітчизняну та світову мистецьку спадщину за обраною темою.

3.Практична цінність висновків і рекомендацій

Дипломантка продемонструвала високий рівень знань особливостей організації й композиційної побудови натюрморту на полотні, вміння правильно передати складну кольорову гаму, яка відповідає настрою роботи. Вона також ґрунтовно пропрацювала вітчизняну та світову мистецьку спадщину за обраною темою. Це дало їй змогу продемонструвати вміння засобами олійного живопису передати власні навички і знання в побудові складної перспективи, майстерність використання кольорової гами в живопису натюрморту.

Практичні навички і знання, набуті в час виконання дипломного проєкту, збагатили мистецький досвід дипломниці й стануть у пригоді в подальшій творчій та педагогічній діяльності.

4.Наявність недоліків

Знання та досвід, які дипломниця отримала під час навчання, можуть бути використані у педагогічній діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

5.Загальна оцінка роботи

Кваліфікаційна робота виконана на фаховому рівні та заслуговує на високу оцінку.

Науковий керівник
 старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Українського державного
 університету імені Михайла Драгоманова

 (підпис)

Труш В. М.
 (прізвище, ініціали)

«09» червня 2025 р.

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Юхновець Анастасії Костянтинівни

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставраціяОКР *бакалавр*Тема дипломної роботи *Натюрморт "Чаювання"*

1. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профілюючій спеціальності

Кваліфікаційна робота виконана у відповідності до вимог бакалаврських робіт і відповідає рівню кваліфікації бакалавра з профільуючої спеціальності «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

2.Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості)

Кваліфікаційна робота, що подана на рецензію, виконана в техніці олійного живопису на достатньому професійному рівні. Яскрава, життєствердуюча робота переносить нас в атмосферу домашнього затишку та спокою, в мирний час, де хочеться опинитися та вдихати на повні груди аромат чаю та півоній. Композиція зрівноважена, кольорова гама стримана. Відчувається велика підготовча робота, що передувала створенню композиції

3.Перелік основних недоліків роботи

До недоліків роботи варто віднести деяку одноманітність кольору та варто було б більш детально пропрацювати передній план. Проте це не заважає сприймати роботу цілісною і не значно позначилося на загальній якості роботи.

4. Загальна оцінка роботи

Робота виконана на достатньому рівні і заслуговує позитивної оцінки.

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації

Бакалаврська робота Юхновець Анастасії Костянтинівни Натюрморт "Чаювання" може бути представленою до захисту, а студентка заслуговує присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Рецензент _____ (підпис)

Карпенко В.А.
(прізвище, ініціали)

Старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова

(вказати вчений ступінь, наукове звання, посада та місце роботи)

«02» червня 2025р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ПРОВІДНА ІДЕЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ “ЧАЮВАННЯ”	5
2. ІСТОРИЧНИЙ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ТА ВПЛИВ МАЙСТРІВ НАТЮРМОРТУ.....	8
3. ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ “ЧАЮВАННЯ”, КОМПОЗИЦІЙНЕ НА КОЛОРИСТИЧНЕ ВИРІШЕННЯ.....	16
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	22
ДОДАТКИ.....	24

ВСТУП

Актуальність дипломної роботи: Натюрморт, є та буде одним із фундаментальних жанрів живопису, який не витрачає свою актуальність з часом. Його здатність, передавати емоційний стан, розкривати естетичні аспекти навколишнього світу за допомогою зображення статичних предметів, які відповідають у собі різне символічне значення, залишається невичерпною. Образ чайних композицій у натюрмортах в історії мистецтва епізодично з'являвся у творчості різних майстрів, однак цілісне дослідження його як самостійного об'єкта натюрмарту залишається недостатньо висвітленим. Головна ідея дослідження, що відбувається у поглибленому вивченні художніх можливостей жанру натюрмарту, а також аналіз його колористичних та композиційних особливостей. У мистецтві зображення тематичної композиції чаювання являє собою відображення соціальних та культурних традицій різних епох. Його інтерпретація, через призму натюрмарту, дозволяє передати особливу атмосферу за допомогою взаємодії світу й тіні в різних фактурах. Вивчення можливостей жанру натюрмарту, у контексті зображення чаювання, сприяє розширенню розуміння його образотворчих засобів та потенціалу для передачі тонких емоційних станів.

Мета дослідження: Створити художній образ чаювання в жанрі натюрмарту, а також проаналізувати мистецтвознавчий контекст обраної теми.

Завдання дослідження:

- виокремити провідні етапи розвитку жанру натюрмарту в історії образотворчого мистецтва;
- проаналізувати художні твори провідних майстрів натюрмарту;
- обґрунтувати концепцію авторської роботи "Чаювання";
- реалізувати творчий задум у живописній роботі "Чаювання".

Об'єкт дослідження: тематичний натюрморт в образотворчому мистецтві.

Предмет дослідження: переосмислення образу чайної церемонії в контексті створення авторського натюрморту.

Методи дослідження: для розв'язання поставлених завдань дослідження були використані такі теоретичні та емпіричні методи: аналіз творів образотворчого мистецтва: дослідження робіт художників різних епох, для виявлення художніх засобів та прийомів, що використовуються для візуалізації ідей. Особлива увага приділялася аналізу композиційних, колористичних та символічних рішень. Узагальнення та систематизація: опрацювання отриманої інформації, виокремлення ключових понять, встановлення взаємозв'язків між теоретичними положеннями та художньою практикою. Художньо-практичний метод: створення авторської живописної роботи "Чаювання" з урахуванням розробленої концепції, композиційного та колористичного рішення.

Наукова новизна одержаних результатів:

- Вперше запропоновано авторську інтерпретацію філософських концепцій спокою та самотності через призму жанру натюрморту. На відміну від традиційного зображення чаювання як соціальної події, робота досліджує його інтровертний потенціал як простір для глибокої саморефлексії та внутрішньої гармонії, що є новим поглядом на цю побутову тему в контексті образотворчого мистецтва.
- Здійснено комплексний аналіз взаємодії художніх засобів та символічного наповнення.

Практичне значення одержаних результатів: Практичне значення результатів дослідження полягає у розширенні методичного арсеналу художників, які працюють у жанрі натюрморту та звертаються до дослідження складних емоційних тем, актуалізації теми самотності та спокою в сучасному суспільстві.

ГОЛОВНА ІДЕЯ ТА СУТЬ ТВОРЧОЇ РОБОТИ “ЧАЮВАННЯ”

Ідея яка закладалася в натюрморт “Чаювання”, полягає у відображенні багатогранності та емоційної насиченості ритуалу як особливого моменту в житті людини, та акцентуванні на атмосфері спокою, тиші та самотності. Робота прагне розкрити красу простих речей та цінність моменту, які часто супроводжують цей повсякденний, але значущий ритуал, та показати, що цей процес не тільки задоволення смаком, але й має медитативний ефект. На картині можна помітити, що є лише одна чашка, яка розрахована тільки на одного. Той, хто хоче відпочити від метушні за дверима дому, зібрався випити чаю в самотності, щоб заспокоїти свою душу та отримати не тільки душевну насолоду а й естетичну, обравши свій улюблений чайний сервіз та вазу в яку поставив свіжі квіти півонії, вони, як квіти, що цвітуть весною, можуть символізувати надію та прихід тепла або грацію та жіночність, з чого можна зробити висновок, що невідомий персонаж це жінка. Рожевий колір, що часто зустрічається на картині, може значити ніжність та безтурботність, а також цей колір може викликати асоціації з чимось солодким та приємним, наприклад зефір, який також зображений в натюрморті. Тому складається враження, що це чаювання для одного, викликає не самотність в її негативному значенні, а навпаки, що це насолода власним часом та його цінування, а поряд немає нічого зайвого, лише тиша, а персонаж залишається сам на сам зі своїми думками.

У світі, де панує культ постійної комунікації та соціальної активності, самотність часто сприймається як щось негативне, як ознака ізоляції чи відчуження. Проте, якщо поглянути на неї під іншим кутом, можна побачити, що подорож наодинці має глибоку позитивну цінність і є кількома елементами повноцінного життя. Насправді, бути одному це важлива частина життя, це свідомо обраний стан, час, присвячений собі, своєю думкою та внутрішнім переживанням, це не втеча від світу, а скоріше занурення в себе,

можливість відновити сили, переосмислити цінності та почути власний внутрішній голос, який часто заглушається шумом зовнішнього світу. Також важливим аспектом часу сам на сам, є саморефлексія, процес за допомогою якого можна дослідити власний внутрішній світ: думок, почуттів, переконань, цінностей, мотивації, це свідоме звернення уваги на себе з метою кращого розуміння себе, своїх реакцій та свого місця у світі.

Суть творчої роботи полягає у створенні виразного художнього образу самотнього чаювання шляхом живопису через атмосферу інтимності. Завдяки композиційному рішенню, створюється замкнутий, обмежений простір, що підкреслює самотність персонажа, який тільки збирається або вже завершив своє перебування у тиші та спокої за чашкою чаю. Цього можна досягти через щільніше розташування предметів або використання приглушеного освітлення, що концентрує увагу на обмеженій зоні. Через деталізацію предметів, особливості їх розташування та взаємодії зі світлом, передача індивідуального характеру ритуалу для конкретної особи. Для того, щоб натякнути на внутрішні роздуми та емоційний стан людини, який насолоджується самотнім чаюванням, це може бути передано через вибір ракурсу, особливості освітлення, що створює певний настрій. Зображення самотнього чаювання, може бути відображене як мить зупинки у плині часу, можливість відволіктися від зовнішньої метушні та зосередитися на внутрішніх відчуттях, це може бути підкреслено через зображення повних рухів світла або ледь помітних деталей.

Таким чином, суть творчої роботи «Чаювання» полягає у перетворенні звичайного чаювання на медитативний візуальний образ, що розкриває цінність самотності як простору для внутрішньої гармонії, спокою, глибокого самопізнання та саморефлексії. Робота прагне викликати у глядача відчуття тихої присутності та спонукати до роздумів про важливість особистого часу та внутрішньої рівноваги, також у перетворенні простого ритуалу на метафоричний образ внутрішньої подорожі, що спонукає глядача

до власних філософських роздумів про цінність тиші, самотності та діалогу з собою. Головна ідея роботи полягала у візуалізації інтровертного аспекту його ритуалу, розкриваючи потенціал як час для самозаглиблення, відновлення внутрішньої гармонії та діалогу з власним “Я”.

Суть творчої роботи полягає у створенні виразного живописного образу самотнього чаювання через мінімалістичний вибір предметів, приглушену кольорову гаму, статичну композицію та м'яке освітлення. Кожен елемент натюрморту спрямований на підкреслення атмосфери тиші, зосередженості та особистого досвіду, натякаючи на внутрішні роздуми та плин суб'єктивного часу.

Створення живописної роботи "Чаювання" стала результатом цілеспрямованого художнього пошуку, спрямованого на візуалізацію ідеї спокою та самотності. Аналіз отриманих результатів підтвердив можливість використання засобів живопису для передачі складних емоційних концепцій.

Таким чином, дипломна робота «Чаювання» є цільним художнім висловлюванням, що створює візуальні засоби та філософський задум для дослідження складної та актуальної теми спокою та самотності в сучасному світі, пропонуючи новий погляд на звичайний ритуал як простір для глибокої внутрішньої подорожі.

ІСТОРИЧНИЙ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ТА ВПЛИВ МАЙСТРІВ НАТЮРМОРТУ

Натюрморт - це картина, на якій зображені тільки звичні повсякденні речі та предмети, посуд та квіти, фрукти, овочі, птах та риба у вигляді їжі, музичні інструменти. Всі предмети художник композиційно розміщує на столі і прикрашає фоном із різного драпірування з тканин. Саме слово натюрморт у перекладі з французької означає “нежива натура”, всі продукти, що потрапляють у натюрморт, по суті вже неживі. Зображення живих істот, що рухаються, комах, птахів, звірів, навіть людей, може іноді входити в картину натюрморту, але тільки доповнюючи її основний мотив. Мистецтво натюрморту зародилося ще в XVII столітті в Голландії та Іспанії і використовувалося як прикраса та доповнення декору кімнат, але протягом століть мистецтво натюрморту розвивалося, предмети ставали реалістичнішими. Художники намагалися передати не тільки розмір і форму предмета, а й його фактуру, вагу, цінність та її зв'язок із життям людини. Деякі предмети натюрморту служили певним символом тому, хто на нього дивиться, наприклад: метелики та бабки зображалися як символ порятунку душі, пісочний годинник був нагадуванням про швидкоплинність життя, наполовину випитий келих означав крихкість людського існування, а огарок свічки символ згасаючого життя.

Початок розвитку, такого жанру в мистецтві, як натюрморт, часто пов'язують із голландським “золотим віком” XVII століття. Такі майстри, як Пітер Клас та Віллем Клас Геда, заклали основи лаконічного, але надзвичайно майстерного зображення простих предметів побуту та їжі. Їхні монохромні або стримані кольорові палітри, увага до деталей та майстерне передання фактур металу, скла та тканини створили новий стандарт реалізму в живописі. Їхні композиційні знахідки, часто побудовані на діагоналях та перетинах ліній, досі вражають своєю гармонією та збалансованістю.

Розквіт пишного та декоративного натюрморту припадає на часи таких фламандських майстрів, як Ян Давідс де Хем та Франс Снейдерс. Їхні роботи характеризуються багатством предметів, насиченістю кольорів та динамічними композиціями. Зображення квітів, фруктів, дичини та розкішного посуду демонструвало достаток та насолоду життям. Хоча тематика "Чаювання" може здатися скромнішою, майстерність цих художників у передачі фактур та створення складної, але гармонійної композиції є важливим уроком для будь-якого майстра натюрморту.

У XVIII столітті французький художник Жан Батист Сімеон Шарден повернувся до більш стриманого та інтимного зображення найпростіших побутових предметів. Його натюрморти відзначаються особливим увагою до світла та кольору, створюючи відчуття спокою та медитативності. Простота композиції та глибоке проникнення у сутність зображуваних об'єктів роблять його творчість особливо цінною для розуміння можливостей жанру в передачі настрою та емоцій, що є важливим аспектом концепції "Чаювання".

Переосмислення жанру натюрморту відбулося у творчості художників постімпресіонізму. Поль Сезанн, досліджуючи форму та структуру предметів, вивів натюрморт на новий рівень абстракції, вплинув на подальше розвиток модернізму. Його сміливі композиційні рішення та унікальне відчуття кольору, відкрили нові шляхи для художнього вираження. Вінсент ван Гог, зі свого боку, наповнивши свої натюрморти інтенсивними емоціями та експресивною манерою, демонструючи, як через зображення простих промов можна передати глибокі особисті переживання.

Художники XX століття, такі як Анрі Матісс та Жорж Брак, продовжували експериментувати з формою, кольором та композицією у натюрморті, розширюючи межі жанру та відкриваючи нові можливості для художнього вираження. Їхні сміливі колористичні рішення та декоративність можуть надихнути на пошук оригінального візуального рішення для натюрморту "Чаювання".

У всі часи різні художники доволі часто зображали натюрморти, для деяких епох та художніх та художніх шкіл, натюрморт був провідним жанром, та їх колекції можуть містити велику кількість таких робіт. Хоча роботи із тематикою чаювання зустрічаються у художників не часто, але все ж таки вони є і частково вплинули на створення творчої роботи.

Швейцарський художник Альберт Анкер досяг успіху як вдома, так і за кордоном, і був нагороджений золотою медаллю на Паризькому салоні за роботу “Спляча дівчина у Вальде”. Він був, мабуть, найбільш відомий своїми натюрмортами, зокрема фотографічно реалістичним “Натюрморт: Чайний сервіз” та “Натюрморт: Надлишок”, на якому зображено стіл із недоїденою їжею після трапези. Одна з його робіт “Натюрморт: смачний чай” (Рис. А. 1.1.), є чудовим прикладом живопису, що відображає атмосферу чаювання. Композиція цієї картини, тягнеться до вертикальної осі, утвореної срібним чайником на підставці. Він є головним видимим центром, звертаючи увагу на свій блиск та розмір. Решта предметів розташовані навколо чайника, створюючи збалансовану, але не симетричну композицію. Зліва розміщена тарілка з печивом та молочником, справа – цукорниця та чашка з блюдцем. Розташування предметів створює певний ритм, погляд глядача переміщується від блискучого чайника до фактурного печива, нижнього фарфору та розсипчастого цукру. Простір у натюрморті обмежений, предмети щільно скомпоновані на столі, накритому білою скатертиною з червоним орнаментом. Червоний фон створює контраст та підкреслює срібло та білизну посуду. Загальна колірна гама, досить приглушена та гармонійна. Переважають відтінки білого, сріблястого, коричневого та червоного. Кольорові акценти створюють сині квіти на молочнику та чашці, а також червоний орнамент на скатертині та тлі. Ці акценти оживляють композицію та надають їй виразності. Художник майстерно використовує світлотінь для моделювання об'єму предметів. Блискуча поверхня чайника відбиває світло, створюючи яскраві рефлекси, тоді як печиво має більшу матову, фактурну

поверхню. Натюрморт підкреслює красу та естетику звичайного чаювання. Увага до деталей, вишуканість посуду відзначити про цінність цього моменту. Натюрморт Анкера передає атмосферу спокою, затишку та насолоди моментом. Предмети розташовані так, ніби чаювання щойно відбулося або незабаром розпочнеться.

Ще одна робота Альберта Анкера зі схожою тематикою під назвою “Чайний сервіз” (Рис. А 1.2.), на якому також зображена проста побутова сцена, з увагою до деталей на атмосфері. Цей натюрморт, композиційно, має кілька рівнів, на передньому плані розташовані чашки з блюдцями та печивом, у центрі – цукорниця та рожевий молочник, а на задньому плані – срібний чайник та середній чайник, що висить на підставці. У картині відчувається глибина та візуальна цікавість. Високий середній чайник, що висить, контрастує з більш низькими предметами на столі, звертаючи увагу на верхню частину композиції. Розташування печива та ручки срібного чайника створюють ледь помітні діагональні лінії, що забезпечують динаміку композиції. Щодо кольорового вирішення, то в натюрморті переважають відтінки білого, коричневого, сріблястого та рожевого, рожевий молочник виступає яскравим кольоровим акцентом, звертаючи увагу на центральну частину композиції, блакитний розпис на порцеляні також надає кольорової різноманітності. Альберт Анкер майстерно використовує світлотінь для моделювання об'єму предметів, середній та срібний чайники відбивають світло, створюючи характерні блиски, білий колір скатертини та порцеляни має багато нижніх відтінків, що додає живописності картині.

Картина “Натюрморт з кавою та коньяком” (Рис. А 1.3.), це ще одна робота Альберта Анкера. Коротко проаналізувавши роботу, можна сказати, що вона демонструє собою гармонійну композицію з кавовим сервізом, коньяком та цукром, розміщеними на білій скатертині на тлі темного простору, центральним елементом є біло-блакитна кавоварка, навколо якої симетрично розташовані чашки, графин з коньяком і цукорниця. Колір є

стриманим та елегантним, з перевагою білих та світло-чорних тонів порцеляни, бурштинового коньяку та світло-коричневого цукру. Майстерна передача світлотіні підкреслює об'єм предметів та різницю між гладкими скляними та порцеляновими поверхнями. Натюрморт створює атмосферу спокою та затишку, натякаючи на можливість приємного проведення часу.

Також, ще одна робота яка стала джерелом натхнення для творчої роботи, це натюрморт Жана-Етьєна Ліотара, ще одного швейцарського художника, “Набір для чаю” (Рис. А 1.4.). Композиція цієї картини витягнута по горизонталі, що підкреслює розташування предметів на підносі, більшість предметів розташовані фронтально до глядача, це дозволяє детальніше роздивитися кожен елемент сервісу. Предмети щільно скомпоновані між собою на темному лакованому підносі, майже не залишаючи вільного простору, завдяки цьому створюється відчуття інтимності та замкненості в просторі. Елементи сервісу рівномірно розподілені по площині підноса, створюючи візуальну гармонію, розташування ручок, носиків та ложечок створює певну лінію погляду, що веде око глядача від одного предмета до іншого. Колористична гама є досить стриманою та вишуканою, переважають ніжні відтінки білого фарфору з делікатним розписом, коричневі тони лакованого підноса та ледь помітні відблиски світла. Розпис на порцеляні, виконаний у світлих, пастельних тонах із зображенням фігур у східному стилі та квіткових мотивів, ці ніжні кольори надають елегантності та витонченості. Жан-Етьєн Ліотар майстерно передає контраст між гладкою блискучою поверхнею порцеляни та лакованого дерева підносу, а також більш матовою текстурою печива. Натюрморт демонструє елегантність та вишуканість чайної церемонії. Детально прописаний порцеляновий сервіс продуктів про певний рівень достатку та естетичних смаків. Стримана колірна гама, зрівноважена композиція та різкі рухи створюють атмосферу спокою та неквапливості. Надзвичайна увага до деталей у зображенні

кожного елемента сервісу є однією з характерних рис творчості Ліотара, саме це дозволяє глядачу насолодитися красою та майстерністю творця.

Робота наступного швейцарського художника, також була джерелом натхнення, хоча картина не пов'язана на пряму із темою “чаювання”, але її атмосфера дуже схожа. Картина “Натюрморт з квітами та японськими гравюрами” (Рис. А 1.5.) Фелікса Валлотона є композиційно складною, простір досить заповнений предметами, які розташовані на столі, накритому червоною тканиною, на тлі стіни з японськими гравюрами та невеликою картиною. Композиція є асиметричною, квіти у вазі розташовані ліворуч, а хліб та ніж – праворуч, створюючи певну напругу. У натюрморті присутній контраст між органічними формами квітів та фруктів, геометричними формами посуду та площинними зображеннями на гравюрах, вертикальність глечика, пляшки та ножа контрастує з горизонтальними лініями столу та хліба, створюючи візуальну рівновагу. В натюрморті присутня насичена та контрастна палітра, яскраві рожеві та помаранчеві квіти виділяються на тлі червоної тканини та світлого посуду, темні контури предметів підкреслюють їхні форми.

Також можна проаналізувати роботу Клода Моне під назвою “Чайний сервіз” (Рис. А 1.6.), ця картина є раннім прикладом його роботи в жанрі натюрморту, виконаному в період становлення імпресіонізму. Хоча Моне більш відомий своїми пейзажами, цей твір демонструє його інтерес до передачі світла та кольору на простих побутових предметах. Композиція витягнута по горизонталі, що підкреслює розташування предметів на столі, вона є досить простою та асиметричною, основні предмети – чайний сервіз на червоній таці та квітка у вазі – розташовані нерівномірно, що створює відчуття невимушеності та випадковості. Розташування ложки та часткового краю столу створюють діагональні лінії, які забезпечують динаміку композиції та ведуть погляд глядача вглиб простору, чашки та чайник розташовані переважно фронтально, що дозволяє роздивитися їхній декор,

тоді як ваза з квіткою стоїть боком, демонструючи профіль. На відміну від щільно скомпонованих натюрмортів старих майстрів, у Моне присутній вільний простір на скатертині, що створює відчуття легкості та повітряності. Щодо колориту натюрмарту, він є світлим та свіжим, що характерно для імпресіонізму. Переважають білі, блакитні, червоні та зелені відтінки. Моне акцентує увагу на грі світла та тіні на поверхнях предметів. Біла скатертина вбирає та відбиває світло, створюючи нижні відтінки та рефлекси. Контраст між білизною порцеляни з блакитним розписом та яскравою червоною тацею є одним із ключових колористичних рішень, що привертає увагу. Художник передає тонкі відтінки кольору, особливо у зображених квітів та листя, з використанням різних відтінків зеленого та сірого. Натюрморт відображає просту побутову сцену чаювання. Відсутність складної символіки зосереджує увагу на візуальному сприйнятті предметів. Зображені предмети – чайник, чашки, блюдо – є типовими атрибутами чайної церемонії. Квітка у вазі носить елементи природи та свіжості в композиції, оживляючи статичне зображення. Характерні для імпресіонізму вільні мазки та увага до світла спрямовані на передачу миттєвого візуального враження від побаченого. Хоча натюрморт “Чайний сервіз” Моне є більш простим за композицією та змістом з деякими натюрмортами старих майстрів, його свіжий погляд на жанр та акцент на візуальному сприйнятті можуть надихнути на створення сучасної та оригінальної інтерпретації тем чаювання.

Всі художники, які згадувалися вище, ті їх картини, стали джерелом натхнення для створення творчої роботи. Кожен з цих майстрів вніс свій вклад у розуміння жанру натюрмарту.

Натюрморти Альбера Анкера з їхньою ретельністю в деталях, теплою та затишною кольоровою гамою, а також акцентом на побутовій простоті, надихнули на прагнення створити в роботі “Чаювання” відчуття інтимності та спокою, властиве моменту чайної церемонії. Його майстерність у передачі

фактур різноманітних матеріалів та збалансовані композиційні рішення стали орієнтиром у зображенні чайного сервісу та супутніх доповнень.

Елегантні та вишукані натюрморти Жана-Етьєна Ліотара, особливо "Набір для чаю", підкреслили важливість передачі витонченості та естетики чайної церемонії. Його стримана кольорова гама, делікатний розпис порцеляни та увага до світлових рефлексів на гладких поверхнях надихнули на створення вишуканості та образу спокою у творчій роботі.

Натюрморт Фелікса Валлотона "Натюрморт з квітами та японськими гравюрами", хоча і не зображує саме тему чаювання, але продемонстрував можливість поєднання побутової теми з елементами декоративності. Його насичений колорит, площинність зображення та інтелектуальний підхід до композиції розширили виявлення про можливості стилістичних рішень та способи надання натюрморту додаткових змістових шарів.

Натюрморт Клода Моне з його імпресіоністичним підходом до передачі світла та кольорів на простих предметах надихнув на дослідження можливості створення легкої та повітряної атмосфери чаювання. Його акцент на миттєвому враженні та використання яскравих кольорових акцентів відкриває нові шляхи для візуального виразу теми.

Кожен із цих майстрів спрямований на дослідження різних аспектів теми, від реалістичного зображення предметів до створення певної емоційної атмосфери та стилістичної виразності.

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ “ЧАЮВАННЯ”, КОМПОЗИЦІЙНЕ НА КОЛОРИСТИЧНЕ ВИРІШЕННЯ

Початок роботи над натюрмортом “Чаювання”, почався із пошуку натхнення в різних джерелах інформації, таким чином були знайдені роботи таких художників як Альберт Анкер, Фелікс Валлотон та Жан-Етьєн Ліотар. Також важливим етапом є дослідження та вивчення жанру натюрморту в історії мистецтва, звертаючи особливу увагу на твори, що передають відчуття спокою, та аналізувавши картини не тільки ті, які пов’язані із чайною церемонією, але й ті, що передають атмосферу побуту та комфорту. Аналіз композиційних та колористичних рішень у цих роботах, звертаючи увагу на використання світла, тіні, ліній, форм та кольорових поєднань для створення бажаної атмосфери. Завдяки аналізу робіт різних художників, можна було зрозуміти символічне наповнення картин, більше зрозуміти композиційне розташування предметів побуту та їх колористичне вирішення, що допомогло у визначенні розташування предметів на холсті, та подальше забарвлення предметів.

Ще один етап створення натюрморту, пошук схожих предметів які задумувалися для зображення на картині. Був здійснений пошук різних чайних сервізів, матеріал яких обов’язково повинен був бути фарфор, бо саме такі вироби надають більш затишну, домашню атмосферу. Бажано було, щоб всі предмети із чайного сервізу були з однієї колекції з однаковим візерунком, для більш гармонійного зображення. Також важливо було знайти вази для квітів, які також гармонійно дивилися б поряд із сервізом. Рішення було, що основний колір предметів — рожевий, бо він надає відчуття чогось солодкого та легкого, і в цей образ також гарно вписався зефір, як десерт.

Були створенні папки з репродукціями картин, фотографіями, власними замальовками, що відповідають темам та надихають на композиційні та колористичні рішення. Проводилися невеликі дослідження

щодо вивчення принципів побудови статичних композицій. Аналіз використання обмеженої або монохромної кольорової палітри для створення відчуття спокою та зосередженості. Дослідження ролі м'якого, розсіяного світла чи контрастного освітлення у формуванні настрою.

Для того, щоб більше настроїтися на роботу та передачу атмосфери, було прийняте рішення більше дізнатися про формулювання головної ідеї та мети майбутнього твору, за допомогою саморефлексії власних відчуттів, поглиблення у відчуття самотності та тиші, розуміння важливості часу, який проводиться сам на сам зі своїми думками. Завдяки цьому, було сформовано особисте бачення.

Візуальні образи та символи також є важливою частиною, тому був здійснений пошук символізму різних предметів, квітів, кольорів, для того, щоб всі предмети між собою були гармонійно пов'язані.

На основі знайдених робіт різних художників та фотографій, почався етап замальовок та ескізів (Рис. Б. 2.1.). Були експерименти з різними видами композиції, які спочатку замальовувалися з допомогою графічних редакторів, а потім традиційним способом, олівця та паперу. Знайшовши декілька ескізів які більше всього підходили, почалися експерименти з колористичним вирішенням предметів, один ескіз був монохромним, інший більш ніжний і рожевий та ескіз в якому був присутній рожевий колір але драпірування позаду створювала контраст, через те, що була темнішою за колір предметів, вважаючи, що цей ескіз підходить більше за всіх, він став головним, і затвердивши його, почалася робота вже на великому форматі (Рис. Б. 2.2.). Також здійснювалася закупка та підготовка необхідних матеріалів, яких не вистачало, таких як широкі пензлі, щоб легше покривати велику площину полотна, олійні фарби яких не вистачало або вони закінчилися, та багато розчинника.

Композиція мала вигляд трикутника, тому формат полотна, повинен був бути вертикальним. Робота почалася з нанесення ескізу на полотно

однією фарбою, в цьому випадку охрою, та нанесений тонким прозорим шаром, далі визначалося точні розміри та пропорції предметів, опрацювання деталей взаємного розташування предметів, їх перетинів та тіньових зон, далі предмети та драпірування заповнювалися по черзі основними кольорами. Далі кожний предмет більш уточнювався, починаючи з тіньової частини і до світлої (Рис. Б. 2.3.).

На драпіруванні, великими мазками, зображалася глибинв кожної складки за допомогою темних кольорів та з кожним разом світліші, по наближенню по світла. Ваза ніжно-рожевого кольору на якій, посередині, зображається контрастний темно-синій овал, середину якого прикрашає рельєф ангела з квітами, завдяки світло-тіні був переданий об'єм предмету. Далі уточнювалися кольори та візерунок на сервізі, чайнику, глечiku для води та чашці, всі вони мали одне забарвлення, знизу рув ніжний рожевий колір а зверху молочний, там де ці два кольори зустрічаються, зображені квіти, також рожеві але більш насичені, разом із зеленими пелюстками, по краях посуду із сервізу знаходиться позолочена облямівка. Всі ці деталі наносяться на полотно олійними фарбами, не забуваючи додавати відблиск на самі світлі ділянки предметів (Рис. Б. 2.4.).

На картині також присутні доповнення до композиції у вигляді шматочків зефіру та цукру, ці предмети роблять натюрморт більш приємним і солодким. Вони також є контрастними до драпірування, бо мають ніжні кольори.

У вазі знаходиться невеликий букет із квітів півонії, вони також мають ніжний колір блідо — рожевий, кожна пелюсточка промальовується але не дуже детально, уникаючи гіперреалізм, тому великими і середніми мазками, фарба накладається на полотно (Рис. Б. 2.5.).

В роботі не забувається зображати власну тінь кожного предмету та те, який рефлекс він буде давати на сусідній предмет, тому з темної сторони кожного предмету буде зображатися рефлeksi від драпірування. Коли всі

предмети натюрморту були завершені, картина стояла до повного висихання фарб. Потім прийшов час вирішувати, яка рамка більше всього підійде для оформлення картини, і вибір зупинився на простій пластиковій рамі яка за кольором імітує дерево.

Кожен з цих етапів був невід'ємною частиною цілісного творчого процесу. Теоретичні знання та аналіз мистецького досвіду стали основою для прийняття свідомих композиційних та колористичних рішень. Наступне проходження цих етапів дозволило сформувати чітке розуміння задуму та застосувати найбільш ефективні художні засоби для його втілення в живописній роботі «Чаювання».

ВИСНОВКИ

Створення художнього образу чаювання в жанрі натюрморту, а також аналіз мистецтвознавчого контексту обраної теми дозволяє нам зробити такі висновки.

1. Виокремлено провідні етапи розвитку жанру натюрморту в історії образотворчого мистецтва. У дипломній роботі досліджуються основні етапи формування і розвитку натюрморту, починаючи з його виникнення в XVI століття та розквіту в епоху голландського «золотого віку», через зміни, впроваджені імпресіоністами та постімпресіоністами, і до інноваційних підходів художників XX століття. Проаналізовано характерні особливості кожного періоду, зокрема аспекти композиції, кольорової гами, символізму та змісту.
2. Проаналізовано художні твори провідних майстрів натюрморту, таких майстрів, як Альберт Анкер, Жан-Етьєн Ліотар, Фелікс Валлотон та Клод Моне, вивчено їх композиційні рішення, колористичні палітри, використання світлотіні та символічне значення вибраних об'єктів з призначення художніх засобів, важливих для розкриття авторського задуму.
3. Обґрунтовано творчий задум у живописній роботі “Чаювання”, яка розглядає тему як ритуал, що сприяє спокою. Обґрунтовано вибір мінімалістичного композиційного рішення, приглушеної колористичної гами та м'якого освітлення як засобів візуалізації атмосфери тиші, також визначено символічне значення ключових предметів натюрморту.
4. Реалізовано творчий задум у живописній роботі “Чаювання”, де на практиці втілено створену концепцію, де застосовано обрані композиційні та колористичні рішення, а також використано відповідні художні матеріали та техніку. Створено вільний образ, що є авторською інтерпретацією теми чайної церimonії через жанр натюрморт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анкер — улюблений художник швейцарців: веб-сайт URL:
<https://nashagazeta.ch/news/12611>
2. Дятлева Г.В. Майстри натюрморту : електронна книга. 2002. 272 с. URL:
http://loveread.ec/view_global.php?id=77456
3. Жан-Етьєн Ліотар: веб-сайт URL:
<https://artsandculture.google.com/entity/m07t4v8?hl>
4. Клод Моне Біографія українською: веб-сайт URL:
<https://dovidka.biz.ua/klod-mone-biografiya-na-ukrayinskiy/>
5. Натюрморт. Історія зникнення та особливості жанру: веб-сайт URL:
<https://lihtaryk.com.ua/natyurmort-istoriya-viniknennya-i-osoblivosti-zhanru/>
6. Натюрморт - особливості та історія жанру: веб-сайт URL:
<https://ukrburshtyn.com/ua/blog/natyurmort-osobennosti-i-istoriya-zhanra.html>
7. Особистий символізм в мистецтві. Реальність через поезію: веб-сайт URL:
<https://uartist83.com/symbolism-in-art/>
8. Успішний швейцарець у Парижі: веб-сайт URL:
<https://nashagazeta.ch/news/cultura/16519>
9. Фелікс Валлотон: веб-сайт URL: <https://www.wikiart.org/uk/feliks-valloton>
10. Albert Anker: веб-сайт URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Albert_Anker

Додаток А

Приклади картин видатних художників майстрів натюрморту

Рис. А. 1.1.

А. Анкер

«Натюрморт: смачний чай» 1897 р.

Рис. А. 1.2.

А. Анкер

«Чайний сервіз» 1902 р.

Рис. А. 1.3.

А. Анкер

«Натюрморт з кавою та
коньяком» рік не відомий

Рис. А. 1.4.

Жан-Етьєн Ліотар

«Набір для чаю» рік не відомий

Рис. А. 1.5.
Фелікс Валлотон
«Натюрморт з квітами та японськими
гравюрами» рік не відомий

Рис. А. 1.6.
Клод Моне
«Чайний сервіз» 1872 р.

Додаток Б
Етапи виконання творчої роботи

Рис. Б. 2.1.

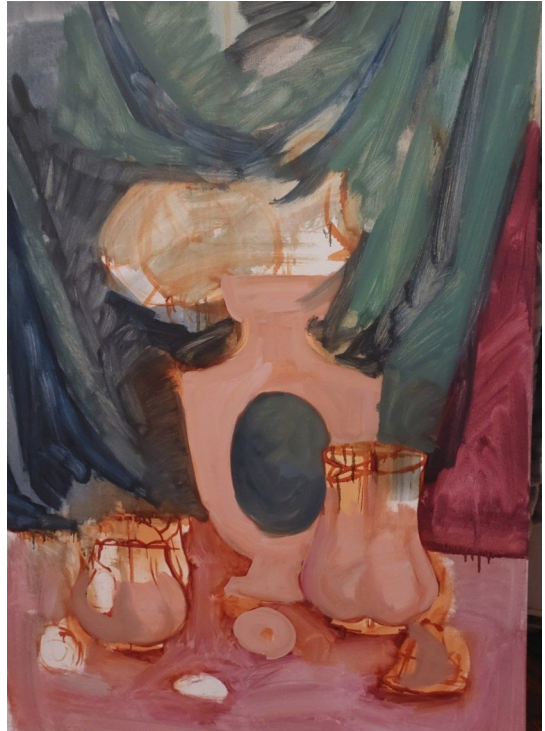

Рис. Б. 2.2.

Рис. Б. 2.3.

Рис. Б. 2.4.

Рис. Б. 2.5.